

תשובת הרמב"ם לעובדיה הגר - היחס הראוי לגרים

מתוך: תשובות הרמב"ם, פריימן, הוצאת "מקיצי נרדמים", התרצ"ד, סימן שסט

הקטע המובא להלן, הינו חלק מתשובה ששלח הרמב"ם לעובדיה הגר. עובדיה הגר פנה אל הרמב"ם, לאחר שבמהלך ויכוח עם רבו, כינה אותו הרב "כסיל". (הויכוח ביניהם עסק בשאלה האם המוסלמים הם עובדי עבודה זרה או לא, ובשאלה זו עוסק הרמב"ם בחלקה הראשון של תשובתו) הרמב"ם עונה לעובדיה בדברים נרגשים ומרגשים. הוא מבאר את מעלתו של הגר ואת הצורך לשמור על כבודו, ומסיים בברכה אישית מרגשת לעובדיה. הטקסט קריא ומובן בחלקו הגדול, אך הוא מכיל גם מספר קטעים בלשון פחות מובנת ובשילוב פסוקים לא מוכרים. אם רוצים להשתמש באיגרת, מומלץ לספר את הסיפור, ולהקריא חלקים מהמכתב, בצורה מתאימה ודרמטית.

הערה: "תשובה" זו נכללת בחומר הלימודים ביחידת "ספרות השו"ת", ולכן בחלק מהכיתות התלמידות אמורות להכיר את התשובה.

תשובת הרמב"ם מובאת בעמוד הבא.

...ואשר השיבך רבך שלא כהוגן והעציבך והכלימך וקראך "כסיל", עברה גדולה בידו וחטא גדול חטא. וקרוב בעיניי ששוגג הוא, וראוי לו לבקש ממך מחילה, אף על פי שאתה תלמידו. ואחר כך יצום ויזעק ויתפלל וייכנע; אולי יתכפר לו וימחול לו האל יתעלה...

וכי שיכור היה זה [ולא ידע] שבשלושים ושישה מקומות הזהירה התורה על הגר?! ואיה דבר ה', "וגר לא תונה" (שמות כב, כ), והיא אונאת דברים?! אילו אמר הוא האמת, והיית אתה התועה, היה לו להסביר לך פנים ולדבר לך רכות, כל שכן שאמרת האמת, והוא התועה. ועד שזה דורש אחר הישמעאלים אם הם עובדי עבודה זרה אם לאו, היה לו לחוש לעצמו על הכעס שכעס, עד שהכלים גר צדק שלא כדן, וכבר אמרו רז"ל: "כל הכועס יהיה בעיניך כעובד עבודה זרה" (שבת קה, ב).

דע, שחובה שחייבתנו התורה על הגרים גדולה היא. על האב ועל האם נצטוינו בכבוד ומורא, ועל הנביאים לשמוע להם. ואפשר שיכבד אדם ויירא וישמע ממי שאינו אוהבו. ועל הגרים ציונו באהבה רבה המסורה ללב: "ואהבתם את הגר וגו'" (דברים ו, ה), כמו שציונו לאהוב את שמו, "ואהבת את ה' אלוהיך" (דברים ו, ה; יא, א). והקדוש ברוך הוא בכבודו אוהב גר, שנאמר "ואהב גר לתת לו לחם ושמלה" (דברים י, ח).

וזה שקרא לך "כסיל", תמה גדול הוא: אדם שהניח אביו ומולדתו ומלכות עמו וידם הנטויה, והבין בעין לבו, ובא ונדבק באומה זו שהיא היום למתעב גוי עבד מושלים, והכיר וידע שדתם דת אמת וצדק, והבין דרכי ישראל וידע שכל הדתות גנובות מדתם, זה מוסיף וזה גורע, זה משנה וזה מכזב ומחפה על ה' דברים אשר לא כן, זה הורס יסודות וזה מדבר תהפוכות, והכיר הכל ורדף אחרי ה' ועבר בדרך הקודש, ונכנס תחת כנפי השכינה, ונתאבק בעפר רגלי משה רבנו, רבן של כל הנביאים ע"ה, וחפץ במצוותיו, ונשאו לבו לקרבה לאור באור החיים ולהעלות במעלת המלאכים ולשמוח ולהתענג בשמחת הצדיקים, והשליך העולם מזה מלבו ולא פנה אל רהבים ושטי כזב, מי שזו מעלתו כסיל יקרא?! חלילה לך! לא כסיל קרא ה' שמך, אלא משכיל ומבין ופיקח והולך נכוחות, תלמידו של אברהם אבינו, שהניח אבותיו ומולדתו ונטה אחרי ה'. ומי שבירך את אברהם רבך, ונתן לו שכרו בעולם הזה ולעולם הבא, הוא יברך אותך, וייתן לך שכרך כראוי בעולם הזה ולעולם הבא, ויאריך ימך, עד שתורה במשפטי ה' לכל עדתו. ויזכה אותך לראות בכל הנחמות העתידות לישראל, והיה הטוב ההוא אשר ייטיב ה' עמנו, והיטבנו לך, כי ה' דבר טוב על ישראל.

משה ב"ר מימון זצ"ל.